

Madame Freundlich

Rudy Geldhof

Een kleine kamer, hoog in een flatgebouw. Ramen bieden een ruim uitzicht. Ordinaire meubeltjes, bedekt met lakens. Grotendeels kale muren. De meeste opsmuk is uit de kamer verdwenen. Intrigerend zijn een aantal gekleurde, halfverborgen spots tegen het plafond. Er staan twee grote en een kleine valies op tafel.

Madame Freundlich, een volkswrouw van leeftijd, maar met damesallures, is warm ingeduffeld. Ze draagt een ietwat opzichtige namaak bontmantel en dito hoedje. Ze sluit met een energiek gebaar het kleine valiesje en kijkt de toehoorders aan, opgewonden, stralend van geluk.

Madame Freundlich: Voilà. Ik ben klaar. Klaar voor de reis. Weggaan, het doet een mens iets, hè. De vertrouwde dingen achterlaten, nieuwe horizons opzoeken. Ik voel me net een ongedurige bruid, die het ouderlijk huis gaat verlaten. Natúúrlijk ben ik wat nerveus. Een beetje potsierlijk ook? Ja, ja, gij denkt dat is er zo een die nooit verder geraakt is dan haar eigen straat, één die eens een weekje Ardennen mag meemaken? Mis! Het is voor langer. Veertien dagen Zwitserland? Mis! Ge denkt dat ge het weet: ze gaat overwinteren op de Canarische eilanden. Mis. Dat is iets voor oude mensen met gezondheidsproblemen. Dat ik ook niet meer van de jongste ben? Hoe oud schat ge me? Vijfenvijftig? Dat zeggen ze allemaal: Anna, ge ziet er vijfenvijftig uit. (Fier) Ik ben vierenzestig. Maar ik ben gezond. Buiten mijn benen natuurlijk, die hebben al die jaren een gezond lichaam moeten dragen, daar komt slijtage op. En de spijsvertering vormt soms ook een probleempje, mijn cholesterolgehalte... en mijn hart... Maar dat is allemaal maar van binnen, dat telt niet. Mijn zintuigen werken. Een bril, niet voor mij, een gehoorapparaat, nooit van mijn leven. Mijn reukzin... om politiehonden jaloers op te maken. Neem nu de burens hieronder. Een Marokkaans gezin. Ge kent dat: vader, moeder, grootmoeder, tante, kinderen, kleinkinderen. Eten allemaal schapevlees. Wel, ik kan zo zeggen wanneer de kleinzoon alleen thuis is. Dan ruikt het naar zwijnevlees. Bakt hij zich grote varkenskoteletten als iedereen de deur uit is. Ik heb een fijne neus. Maar ja, nooit gerookt, alleen dit...

Madame Freundlich haalt een snuifdoos boven, neemt wat snuif.

Madame Freundlich: ... Krijg ik heldere gedachten van. Eens een moeilijk moment, een snuifje troost en een mens is er weer door.

Waar ik naartoe ga? Ik ga niet op reis. Op reis gaan, is weggaan en terugkomen. Ik kom niet terug... is emigreer! Naar Amerika! De United States!

Ze pauzeert even, genietend van het vermeende effect bij haar toehoorders. Dan, snel, bang dat men haar niet gelooft.

Madame Freundlich: Het is een kwestie van minuten. Een half uurtje. Straks wordt hier aangebeld. Staat mijn Steve hier, mijn zoon, met een taxi. Die brengt ons naar Zaventem, Steve en ik stappen in het vliegtuig en voor we het beseffen staan we in New York. Dan een ander vliegtuig, naar Detroit. Opnieuw een taxi, een Amerikaanse dan, en we rijden naar South Bend, naar de riant villa van mijn zoon. Even bekomen van de, hoe zegt men dat, de jet lag, en voilà, ondergetekende, De Ketelaere Anna, begint een nieuw leven.

Niet dat ik hier iets te kort heb. Brussel, vuil, maar voor de rest leefbaar. Deze flat, klein, maar hier heb ik dertig jaar lang mijn praktijk gehad, goed mijn brood verdiend.

Maar het is Steve, hè. Hij woont al jaren in Amerika. Komt af en toe eens terug naar zijn moederland, naar zijn moeder. Zoals nu. Hij wil me terug bij zich, definitief! (Met Amerikaans accent) "Ma, laat everything achter and kom with me to the States" zegt hij. Dat is zo zijn stijl, ondernemend. Amerikaans businessman, hè. Mister De Ketelaere Steve!

Vroeger was het natuurlijk Steven. Pas op, hij ziet dat ik het goed stel, maar ook dat ik een dagje ouder word - wie niet? - en nu gaat hij voor me zorgen, zoals ik jaren voor hem gezorgd heb, in zijn groot huis in South Bend dicht bij Detroit.

Oh, het heeft niets gescheeld, of vijf jaar geleden zat ik al in Amerika. Toen was Steve hier ook op bezoek, met zijn Amerikaanse vrouw, Daisy, hij was nog getrouwd toen. Daisy, onnozele naam, Daisy had het niet voor me. Die dacht maar aan sightseeing doen. Schilderachtige plekjes bekijken. De Eiffeltoren, de toren van Pisa, de Muur van Berlijn. Cultuur, enfin. Dat komt omdat Amerikanen zelf geen eigen cultuur hebben. Mijn zoon, die wou liever in Brussel blijven, bij zijn moeder. Logisch, hij had mij al die jaren gemist. Dat kon die Amerikaanse natuurlijk niet verdragen. Jaloers hè, bezitterig. Ook toen zei Steve eens, om te lachen, maar toch gemeend: "Ma, kom bij ons wonen, in Detroit." Had ge die Amerikaanse moeten horen! Ze dacht dat ik haar cowboytaaltje niet verstond. Ze zei iets van "old wives" en "sick people", dat ze er daar al genoeg hadden in de States. Een slecht mens. Een slecht huwelijk.

Een jeugdzonde van mijn zoon, hè. Maar ja, hoe oud was hij, twintig? Hij was zo 'n knappe verschijning, met zijn lang haar en zijn gitaar. Dat was toen de mode hè, "make love, not war".

Zat hij hier in Brussel gitaar te spelen, onder het beeld van Manneke Pis. Passeert die Amerikaanse, zoals steeds op zoek naar de schone dingen van het oude Europa. Valt haar oog toch wel op mijn Steven zeker, een schone Vlaamse jongen. Ze heeft hem niet meer gelost, het kring. Ze heeft hem meegelokt naar Amerika, de jongen tegen mij opgestookt. Dat hij hier niets achterliet dat de moeite waard was, alleen een moeder die nooit naar hem had omgezien. (Zich opwindend) Wat wist zij daarvan! Niets fris had ze, een mislukte reproductie van Marilyn Monroe. Hoogblond en alles spannend (Wijzend op dijen en borsten), hier en daar, om uit te dagen. Negentien jaar, en reeds verdorven als... als... Maar voor de rest, het verstand op nul! Met haar babystemmetje: "Do you love me Steve, do you love me for ever, darling?"

En ja, mijn Steven zat zot van haar. Verblind in zijn onschuld. En hij is met haar getrouwd, in Amerika. Ah, en toen is de miserie begonnen, zo 'n poppetje blijft geen negentien. Dat wordt dertig, veertig, en er komt al iets bij hier (Wijst op haar heupen) en er begint al iets te hangen daar (Wijst op haar borsten). Voor een gezonde Vlaamse vrouw is dat het einde van de wereld niet. Wij hebben ook andere waarden in ons leven. Maar zo 'n Amerikaanse, dat raakt dan overspannen. En dan begint het: de maandag en de woensdag aerobics, voor de lijn, de donderdag asser... assertiviteitstraining, voor het eigen ego, de vrijdag en de rest van de week, op de canapé bij de psychoanalist, voor de seksuele en emotionele problemen. Pillen, depressiviteit, ingebeeld kwaaltjes. Kortom, Amerikaans! Kortom, een mislukt huwelijk. Maar na regen komt zonneschijn. Vorig jaar zijn al de problemen opgelost tussen mijn zoon en zijn vrouw. Op een dag komt hij wat vroeger thuis van zijn werk, doodmoe maar opgewekt, zoals altijd, zo is hij. Hij ziet zijn vrouw niet direct. Hij kijkt in de living, de kitchen. Hij denkt: misschien zit ze in de bathroom, haar neus te poederen. Want Amerikaanse vrouwen, dat zit nooit op 't WC, zoals wij, dat poedert hun neus in de bathroom. Hij doet de deur open. En wat ziet hij? Daar zit zijn Amerikaanse madam in 't bad, samen met één van haar trainers. Amerikaans bad, hè, king size. Was de trainer haar een soort zwemles aan het geven. En het kwam uit, al jaren waren ze bezig met die speciale zwemlessen.

En mijn zoon heeft toen gedaan wat ieder rechtgeaard man zou doen. Hij heeft gezegd: "Trek uw kleren aan... Ga zwemles volgen zoveel ge wilt, win er tien Olympische medailles mee, maar niet meer in mijn bad!"

En hij is gescheiden van haar. Zij heeft hem gepluimd, maar hij is gelukkig nu, vrij, een beetje eenzaam, dat wel.

't Is daarom dat hij nog eens afgekomen is. Op zo 'n moment heeft een jongen zijn moeder nodig. (Lacht) Een jongen! Ge zult hem straks zien. Hij is in de veertig. Zo 'n man! Een echte Amerikaan. Ik weet wel: mijn kind, schoon kind. Maar hij heeft iets van... (Fluistert) Robert Redford. Natuurlijk, zijn haar is donker, dat heeft hij van mij, en het begint uit te vallen. Hij is ook niet zo groot en hij is zwaarder. Dat heeft hij ook van mij, gezondheid. Maar 't is zijn allure... (Ze stapt rond, hoofd in de nek) Fleurige hemden met palmbomen en een pilotenbril met reflecterende glazen. En zijn Amerikaans accent! Gisteren zegt hij: "Come on, mama, let's go to the restaurant."

En we zijn gaan eten, gisteren! Sherry, champagne, bourgogne! 't Was alsof hij me wou zat maken, alsof hij een plannetje had. En ja, bij de pousse-café - ik was toen al goed teut - toen kwam het ter sprake. Enfin, ik begon erover, of ik niet meekon naar Amerika. Ah ja, hij zit daar nu zonder vrouw. Om een nieuwe te zoeken heeft hij geen tijd, hij werkt dag en nacht, in zijn schoonmaakbedrijf. Jawel, hij heeft zijn eigen bedrijf, hij heeft het gemaakt in Amerika. Hij werkt met zes man, in zijn dienst! Zo iemand heeft toch een huishoudster nodig. Terwijl hij elders gaat schoonmaken, moet toch iemand zijn eigen huis opkuisen. En bij het derde cognacje is beslist, wat al lang in de lucht hing: hij neemt me mee naar Amerika. Eens kijken of de taxi...

Madame Freundlich gaat naar het raam en kijkt naar buiten.

Madame Freundlich: Nog niet.

Ze kijkt op haar horloge.

Madame Freundlich: We hebben nog de tijd.

Ze neemt een snuifje.

Madame Freundlich: Zo 'n lieve jongen toch, mijn Steven. Hij gaat me een rustige oude dag bezorgen. Zo uit een kind zijn dankbaarheid. Het leven zit goed in elkaar. Een moeder zorgt voor haar kind. En later zorgt het kind voor zijn moeder. Zo hoort het. Het is maar normaal. Want wat heeft het me niet gekost om die jongen groot te brengen. Ik heb veel moeten opofferen, als alleenstaande vrouw. (Zet dit snel recht) Pas op, ik ben geen ongehuwde moeder. In mijn familie komt zoiets niet voor. Ik ben getrouwd geweest, in eer en deugd, met een jongen uit mijn dorpje. Zoals ieder deftig koppel hebben wij voor de pastoor gestaan en elkaar de beloftes van eeuwige trouw gezworen. Zes maanden later, nee acht maanden later werd Steven geboren, hij was een beetje te vroeg, enfin... (Ze maakt een gebaar van laten we daar niet verder op ingaan) Een kind dat veel aandacht nodig had, het schreide veel, het schreide hele dagen eigenlijk. En mijn man, de kersverse vader, liep hoe langer hoe meer het huis uit. "Ik kan niet tegen geschrei van kinderen" zei hij. Alsof ik er tegen kon. En op een dag zegt mijn man: "Anna, trek uw plan met de kleine, ik ben weg, voorgoed." Was hij zijn eeuwige beloftes van trouw al vergeten. Ik zeg: "Dat gaat hier niet zo simpel gaan, mannetje. Ge gaat afdokken voor de educatie van de kleine. Iedere maand sta ik aan uw deur voor alimentatie." - "Dan zult ge ver moeten lopen" zegt hij. En hij was weg naar de Kongo. Ik heb nooit meer van hem gehoord, tot op de dag van vandaag niet. Zit hij nog in de Kongo - enfin, dat is nu Zaïre - of hebben de negertjes hem opgegeten toen ze onafhankelijk werden in 1969? 't Gaat me niet aan.

Ik was niet 't soort vrouw dat bij de pakken ging zitten omdat ze een man verliest. Niet dat ik gevoelloos ben. Ik heb geweend. Maar na vijf minuten heb ik gezegd: "Anna kind, snuit eens goed uw neus en herpak u." En ik ben weggegaan uit mijn dorpje - ja, ik werd daar met de

vinger nagewezen, een gescheiden vrouw, op de buiten, in die tijd. Ik heb Steven op mijn arm gepakt en ben naar de grote stad getrokken, naar hier, Brussel. Ik heb werk gevonden in een naaiatelier, en ik heb me toegespitst op de opvoeding van mijn kind. Voor zover ik tijd had, natuurlijk. Ik moest de kost gaan verdienen. Overdag aan de naaimachine - later in een fabriek, daar verdiende ik meer - af en toe 's avonds serveuse in een café. Maar veel aandacht had Steven niet nodig. Die groeide vanzelf op. De cijfers die hij haalde op school! Zijn leraren zegden 't me dikwijls: "Madame De Ketelaere, ge moet die jongen laten verder studeren, humaniora, universiteit." Zij hadden gemakkelijk praten, waar zou ik het geld gehaald hebben? Daarbij, studeren, boekenwijsheid, dat is voor een ander soort mensen, voor onderwijzers, bedienden. Zo 'n nek hebben ze omdat ze weten wat de hoofdstad is van... Bulgarije. Maar van de mens zelf, wat weten zij daarvan? Hoe een mens in elkaar zit, dat leert ge niet uit de boeken. Dat leert ge als ge in het volle leven staat, tussen de mensen, ja!, op straat! Dus ging mijn zoon op zijn zestiende van school af, hij ging werken. Enfin, werken, in die tijd werkten de jonge mensen niet graag, het was de tijd van de flower power, in bruine kroegen rondhangen, aan een gitaar zitten friemelen. Ik ben streng geweest. Ik heb gezegd: "Steven, het moet gedaan zijn met dat lui gedoe, op mijn kosten gaat ge niet leven!" Er zijn harde woorden gevallen, toen. Hij slingerde me van alles naar het hoofd: dat ik nooit om hem gegeven had, dat hij op straat grootgebracht was, dat ik te gierig was om zijn studies te betalen. Maar... de wonden zijn geheeld. Dat hij nu voor me gaat zorgen in Amerika, bewijst dat hij tot inkeer gekomen is. Hij is ouder geworden, rijper, hij heeft ingezien dat mijn manier van opvoeden de juiste was. Diploma's heeft hij niet, maar ik heb hem het belangrijkste meegegeven wat een kind van zijn moeder kan verwachten: karaktersterkte!

Als ze dat hebben, zijn ze bestand tegen alles. Zoals ik. Ik ben er gekomen door mijn karaktersterkte, mijn werkkraft en... (Quasibescheiden, alsof ze dit niet graag bekent) door een speciale gave. Ik heb een apart talent... (Recht in de camera) mensenkennis! Dat iedereen dat heeft, mensenkennis? Ja, ja. Maar niet dat diepgravende, zoals ik. Van toen ik nog jong was, zag ik dwars door de mensen heen. Ik kan er ook niet aan doen, maar ik praat vijf minuten met iemand, en ik voel zijn gebreken, zijn miserie, zijn verborgen verlangens. En die gave heb ik ontwikkeld. Ik heb me ten dienste gesteld van de medemens. En zo heb ik jaren mijn brood verdiend, met... sociaal dienstbetoon. Want dat werk in 't fabriek, als serveuse, dat was niets voor mij. Wat ge daar hoort aan gemene praat, ge zit hele dagen onder het simpel volk, niets voor mij. Mensen helpen, dat was mijn roeping.

Madame Freundlich kijkt naar buiten.

Madame Freundlich: Mensen... net mieren. Dat is maar bezig. Dat holt van punt A naar punt B en terug. Boodschappentassen, aktentassen. Auto's, overvolle voetpaden, levensgevaarlijke zebrapaden. De grootstad, een overbevolkt nest vol verborgen leed. Welvaart en armoede. Dure winterjassen en vodden. En onder dat alles: een sluimerende onzekerheid. Miezigerige mieren, geworpen tussen kommer en twijfels.

(In de camera) Maar hopeloos is de toestand niet. Er is hulp voor die mensen. De wereld zit goed in elkaar. Waar er hulpbehoevenden zijn, staan er automatisch mensen op, die een helpende hand reiken, mensen zoals ik, mensen met een natuurlijke aanleg voor het sociale. En natuurlijke aanleg, daar komt het op aan, niet op diploma's.

(Licht) De gediplomeerde hulpverleners! Professioneel noemen ze zich. Omdat ze een goed uitgeruste fichebak hebben! Heb ik ook...

Ze gaat naar haar fichebak.

Madame Freundlich: Geen enkel gegeven ontbreekt: geboorte, ziektes, echtscheiding, inkomen. Ik ben ook professioneel. Fulltime. Het verschil is: waar ik een warm kloppend hart heb, hebben zij een vergeeld getuigschrift aan hun muur.

Ik ken ze, de psychologen, de psychiaters, de psychoana... analisten. Psycho-analfabeten, ja! (Lacht) Wie is er nu zo stom om aan zo 'n studie te beginnen, licentiaat in de psychologie? Alleen mensen die niet wijs raken uit zichzelf. Dus gaan ze een oplossing zoeken in gestencilde cursussen. De medemens interesseert hen geen bal. En zo oefenen ze dan hun job uit, zelf onevenwichtig en in een sfeer van onverschilligheid. Idealen hebben ze niet, buiten de villa die ze aan 't bouwen zijn, tweemaal vakantie per jaar, een tweede auto. Zakkenvullers, dat zijn het. Maar ze krijgen het moeilijk, de laatste jaren. Te veel afgestudeerden, terwijl alle posten bezet zijn. Alcoholiekers, zenuwlijders, er is voldoende hulp voorzien voor die sukkelaars. Gevolg? Lange rijen psychologen bij de werklozensteun. Maar ze zijn niet achterlijk, toch niet als het om hun porte-monnaie gaat. Want wat doen ze? Ze gaan zelf nieuwe risicogroepen uitvinden. Zijt ge werkloos, of hebt ge te veel werk, hop naar de psycholoog. Zijt ge alleenstaand of gehuwd met te weinig, te veel of geen kinderen, hop, de psychogoeroes stichten een zelfhulpgroep. Flatneurose, angstpsychose, of ge drinkt te veel koffie, hop, er is redding voor uw probleem. Kortom, ze vinden aan de lopende band problemen uit, zodat zelfs de gezondste mens gelooft dat hij niet zonder hen kan. Psychologen en konsoorten, een aandoenlijk stelletje misleiders, die het monopolie van de sociale hulpverlening voor zich opeisen.

Maar niet iedereen loopt er in, de mensen zijn zo dom niet. Men doet hoe langer hoe meer beroep op alternatieve hulpverlening. Ja, die alternatieven, dat zijn natuurlijk kwakzalvers in de ogen van de gediplomeerden. Ze hebben niet altijd ongelijk, natuurlijk. Er zit veel kaf tussen het koren. Ik durf zelfs te beweren dat ik in mijn praktijk meer schade ondervind van de alternatieven dan van de gediplomeerden. Tussen de alternatieven zitten er te veel valse profeten, te veel profiteurs.

Kijk, ik spreek met kennis van zaken en ik wil u gerust uitleggen hoe het zo ver is kunnen komen. Het is begonnen in de jaren zestig. Toen is de maatschappij ontkerkelijkt. Maar de mens blijft ook een spiritueel wezen. Men miste zijn traditionele godsdienst, dus vond er een explosie plaats van alles wat zweemt naar parapsychologie, theosofie, eso... esoterie. En de commerce begon te draaien: pseudoastrologie, amateur pendelaars, specialisten in de reïncarnatie...

Spijtig, want astrologie bijvoorbeeld, dat is iets waardevols, dat bestaat al eeuwen. Astrologie is niet mijn discipline - God beware me! - maar wat er zich tegenwoordig allemaal astroloog durft noemen!

Er woont er zo een om de hoek, mademoiselle Fortune, in tien minuten maakt ze uw horoscoop op, en het is duizend frank, mijnheer. Schandelijk! Ik ken iemand, haar dochttertje is van huis weggelopen. Spoorloos. Gaat ze naar een van die verlichte geesten. Het enige wat hij nodig heeft, is een foto van het verdwenen kind. Hij betast de foto dertig seconden. "Ik weet het al" zegt hij. "Ze ligt ergens in een diep water, en het is duizend frank."

Dat is niet ernstig meer. Onverantwoord, gevaarlijk!

Ze begint zich op te winden.

Madame Freundlich: Die mademoiselle Fortune laatst, de astrologe, mooi voorbeeld! Een jaar geleden komt er een oud vrouwtje van tachtig bij haar, om haar toekomst te laten voorspellen. Vrouwtje van tachtig... toekomst. Belachelijk. Mademoiselle Fortune maakt een paar berekeningen. "Er hangt een zwaar ongeluk boven uw hoofd" zegt ze. Gaat dat vrouwtje naar huis, ze interpreteert de voorspelling letterlijk, loopt een jaar lang omhoog te kijken of er niets uit de flatgebouwen valt. Lap, loopt ze op een dag recht onder een auto, natuurlijk. En wat

doet mademoiselle Fortune? Die gaat overal fier rondbazuinen dat haar voorspelling is uitgekomen. Ik zag haar laatst in de bankinstelling, waar zij haar smerig verdiend geld gaat plaatsen - ik was er toevallig ook voor een kleine financiële verrichting - ik zeg: "Gij hebt de dood van dat vrouwtje op uw geweten." Mademoiselle lachte me vierkant uit, ze beweerde dat ik jaloers was op haar, omdat ik veel van mijn cliënteel aan haar verloren heb. Ze mag het hebben dat soort cliënteel, bij mij komen er geen warhoofden, bij mij komen mensen met serieuze problemen! Mademoiselle Fortune en konsoorten! Een gevaar voor de maatschappij! Ik heb het er gisteren nog over gehad met Steven. Ja, hij heeft het moeilijk met mijn beroep. Ik heb hem duidelijk uitgelegd dat ik geen mademoiselle Fortune ben, die het geld haalt uit de zakken van onevenwichtigen in een crisissituatie.

Als mensen bij mij terechtkomen met hun problemen, dan zorg ik er voor dat ze opgelucht buitengaan. Dat is de kern van de zaak, zijt ge nu psychiater, astroloog of pendelaar, de mensen komen bij u om hun hart eens uit te storten, ze willen van u horen wat ze graag horen. Oh, daar heeft Steven kritiek op: "Ge zingt hun liedje mee" zegt hij "dat is handig gespeeld." Nee! Ik heb hem een voorbeeld gegeven. Kijk, laatst komt hier een eenvoudige volkswrouw, maar met een serieus probleem. Borstkanker. Wat ze moest doen, laten afzetten of laten bestralen en een speciaal dieet volgen. Ze had stukken uit haar medisch dossier mee. Ik bekijk dat, en ik doe mijn normale routine. Dan zeg ik: "Madame, moest ik van u zijn, ik laat voorlopig niets afzetten. De kans op genezing is groot. Ge kunt op uw twee oren slapen." Natuurlijk was dat niet waar. Het vrouwtje was helemaal uitgemergeld, verkankerd, ge hoorde bij wijze van spreken de uitzaaiingen zo aan het werk in haar lichaam.

Ach, daar heeft mijn zoon me wel een uur over zitten aanvallen. "Iemand zo iets voorspiegelen is crimineel" zei hij. Mis! Had ik dat vrouwtje moeten zeggen: volgende week gaat uw eerste borst er af, een maand later uw tweede en binnen het jaar zit ge onder de grond? Daar kom zo 'n mensje niet voor, dat komt om gerustgesteld te worden. Dat haar borsten er sowieso moeten aan geloven? Ja! Dat ze daarom wekenlang moet lopen piekeren? Nee! Dus heb ik dat vrouwtje een dienst bewezen. Mensen helpen, het is sterker dan mezelf. Ik ben geen mademoiselle Fortune, die denkt maar aan geld verdienen. Geld, geld, geld! De hele wijk heeft ze in haar macht. Ze plaatst zelfs annonces in kranten! En daardoor krimpt mijn klantenbestand hoe langer hoe meer in. Nog een jaar en ik ben zelf hulpbehoevend. Maar ik hoef me geen zorgen meer te maken. Ik heb mijn Steven. Hij gaat me vertroetelen, in Amerika. Eens kijken...

Madame Freundlich kijkt naar buiten. Ze ziet dat er een taxi stopt.

Madame Freundlich: Eindelijk! De taxi!

Ze ziet dat een vrouw uit de taxi stapt.

Madame Freundlich: Oh, nog niet.

De telefoon rinkelt.

Madame Freundlich: Ah nee, geen afspraken meer, hè. Ondergetekende zit in gedachten al in het vliegtuig.

(Ze neemt op) Madame Freundlich...

Stem mevrouw Beulemans: (Nerveus) Madame Freundlich? Hallo? Madame Freundlich?

Madame Freundlich neemt het toestel mee naar het raam en kijkt ondertussen naar buiten, niet erg geïnteresseerd in het telefoongesprek.

Madame Freundlich: Spreekt u mee, ja...

Stem mevrouw Beulemans: Madame Freundlich, ik moet u dringend zien. Ik ben speciaal naar de stad gekomen. Ik zit in een café om de hoek. Ge kent me nog wel. Vorig jaar was ik ook bij u. Maria Beulemans is de naam... Madame Freundlich...?

Het is duidelijk dat Madame Freundlich zich de dame niet herinnert.

Madame Freundlich: (Met licht Duits accent) Ja, ja. Ik hoor u, mevrouw eh... Beulemans. Ach, wat spijt me dat. Ik kan u echt niet ontvangen. Ik sta op het punt te vertrekken naar... (Fier) Amerika.

Stem mevrouw Beulemans: Maar... ik vraag maar vijf minuutjes...

Madame Freundlich: Geen paniek, mevrouw. Ik laat mijn klanten niet in de steek. Ik heb mijn praktijk overgelaten aan mijn assistente.

Stem mevrouw Beulemans: Maar...

Madame Freundlich: Mijn assistente begint hier volgende week. Belt u dan eens terug.

Stem mevrouw Beulemans: Maar het is u die ik nodig heb, madame Freundlich.

Madame Freundlich kijkt ondertussen naar buiten en ziet dat er opnieuw een taxi stopt. Ze kan haar blijdschap niet onderdrukken.

Madame Freundlich: Es doet mir leit. Mijn taxi is er! Ik moet ophangen. Het allerbeste, mevrouw eh... Beulemans. Zum wohl!

Stem mevrouw Beulemans: Vijf minuutjes...

Madame Freundlich legt op. Ze ziet dat er een oude heer en een dame uit de taxi stappen.

Madame Freundlich: (Teleurgesteld) Weer niet. Waar blijft hij toch? (Ze kijkt op haar horloge) Niet ongeduldig worden, Anna. Hij komt wel.

Ze plaatst het telefoontoestel verveeld neer.

Madame Freundlich: Zal ik toch blij zijn als ik er van af ben. Vijf minuutjes, vijf minuutjes! Dagenlang ziet ge niemand, en ineens moet ge voor hen springen. Het is de beurt aan mijn assistente om te springen!

(Lacht) Assistente! Als ge het maar kunt inkleden, zeg ik altijd. De "assistente" is gewoon iemand die hetzelfde doet als ik. Ze woont de andere kant van 't stad. Ik schenk haar mijn adressenbestand, met alle gegevens. Mits betaling natuurlijk. Dat is maar normaal, (Ze streelt liefdevol de fichebak) dit betekent jarenlang werk en toewijding. Mensen helpen, ja, maar ik moet ook leven.

(Ze bekijkt de fichebak nog eens) Heb ik niet nodig in Amerika. Alles wat ik daar nodig heb, zit hierin. (Madame Freundlich neemt het kleine valiesje op) De rest zit hier (Ze wijst op haar hart) en hier (Ze wijst op haar hoofd). Het hart en het verstand. Want in Amerika ga ik mijn praktijk voortzetten natuurlijk. Ik weet het van mijn zoon en ge ziet dat op TV. In Amerika, daar lopen ze de psychiaters plat. Daar is zeker plaats voor iemand als ik. En in Amerika betalen ze met dollars.

Ah, ik wou dat ik er al was. Ik ga me er direct thuis voelen. Heimwee? Dat woord staat niet in mijn vocabulaire. In Detroit woont meer dan één vroegere vriendin van me. Veel Belgen zijn uitgeweken hè, naar de autofabrieken in Detroit. Er is zelfs een Belgische vereniging. De Belgen hebben er hun eigen gazet: De Gazette van Detroit! In de volgende editie staat: Just arrived from Belgium: Misses De Ketelaere Anna, mother van de owner van de cleanersfirma De Ketelaere Steve. Of geef ik mijn andere naam op: madame Freundlich...? Eens over spreken met Steve.

De telefoon rinkelt.

Madame Freundlich: Ah, niet opnieuw, hè.

Ze neemt op.

Madame Freundlich: (Verveeld) Hallo?

Stem Steven: (Komt over als een vriendelijke, zelfverzekerde man. Hij spreekt met een licht Amerikaans accent) Dag ma. Ik ben het, Steve.

Madame Freundlich: Steven! Is er iets gebeurd?

Stem Steven: Nee. Ik...

Madame Freundlich: Nemen we een latere vlucht?

Stem Steven: What? Hallo? Hallo? Ma, hoort ge me?

Madame Freundlich: Ja...

Stem Steven: Ik bel nog eens, gewoon nog even hello zeggen, voor ik vertrek.

Madame Freundlich: Hoe bedoelt ge?

Stem Steven: Ik sta hier op de luchthaven, ma. Mijn vliegtuig wacht.

Madame Freundlich: Maar... ge zoudt me toch komen halen. We hadden toch afgesproken. Ik ga toch mee.

Stem Steven: (Vriendelijk) What?

Madame Freundlich: Ge hebt het toch beloofd, gisteren, in dat restaurant...

Stem Steven: (Lacht) Maar dat was om te lachen, ma.

Madame Freundlich: (Korte pauze, in zichzelf) Om te lachen...

Stem Steven: Maar ma toch. Gij zijt me er eentje. We waren zat.

Madame Freundlich: Oh...

Stem Steven: Telkens ik naar België kom, maken we daar een joke over. Een grapje.

Madame Freundlich: Een grap...

Stem Steven: Gij hebt dat serieus opgepakt?

Madame Freundlich: Ja...

Stem Steven: (Lacht hartelijk) Ma, gij zult nooit veranderen. You are a mother, één uit de duizend...! Ma...?

Madame Freundlich: (Korte pauze) Ge lacht me uit.

Stem Steven: (Onderdrukt zijn lach) Nee. Ik vind de situatie alleen zo...

Madame Freundlich: Alleen, ja. Ik blijf hier alleen achter.

Stem Steven: Maar mama. Gij hebt niets te kort. Binnen een jaar of drie, vier kom ik terug.

Madame Freundlich: Dank u.

Stem Steven: Misschien breng ik dan een nieuwe vrouw mee.

Madame Freundlich: Nee, merci. Als 't er een is zoals de vorige, laat ze maar thuis.

Stem Steven: (Lacht hartelijk) OK, ma. Ik moet naar de controle. Hou u goed, verzorg u. We schrijven elkaar...

Madame Freundlich: (Diep teleurgesteld) Ja...

Stem Steven: So long, ma!

Madame Freundlich: So long...

Madame Freundlich hoort dat Steven opgelegd heeft. Niet zonder zin voor pathetiek houdt ze de hoorn nog even in de hand, ze kijkt haar toehoorders aan en legt dan op.

Madame Freundlich: Wat zeg ik altijd? Dat het leven goed in elkaar zit? Vandaag niet... Ge zijt een moeder uit de duizend, zeggen ze dan. Woorden, geen daden... Met woorden koopt ge niets... Wat zijt ge waard als moeder? Een bezoekje om de vijf jaar... Het moederschap, het is schoon, maar zwaar om dragen... Ge blijft maar geven en geven, en wanneer krijgt ge ooit terug? Ge voedt dat op, jarenlang, ge geeft dat het beste van uzelf, ge denkt: dat is mijn eigen vlees en bloed...

Ge hebt niets te kort, zeggen ze dan. Nee, buiten een goeie gezondheid, een beetje meer welvaart, een eigen huisje misschien, wat meer gezelschap, een beetje dankbaarheid...Alles heb ik te kort!

Madame Freundlich neemt een snuifje en staat dan op. Ze doet haar bontmantel af.

Madame Freundlich: Die kan weer in de kast, tussen de motteballen.

Ze plaatst een van de grote valiezen op tafel en begint uit te pakken. De zoemer van de parlofoon gaat.

Madame Freundlich: Ah, nu moeten ze me met rust laten. Het is 't moment niet.

Ze gaat naar de parlofoon.

Madame Freundlich: Ja?

Stem mevrouw Beulemans: Madame Freundlich?

Madame Freundlich: Ja...

Stem mevrouw Beulemans: Ge moet me echt excuseren, madame Freundlich, maar ik ben het, Maria Beulemans.

Madame Freundlich: Beulemans?

Stem mevrouw Beulemans: Ik heb u daarnet opgebeld. Mag ik aandringen, madame Freundlich, hebt u echt geen vijf minuutjes voor me?

Madame Freundlich: Oh. Mevrouw Beulemans... Ogenblikje...

Madame Freundlich bekijkt de kleren die ze aanheeft, ze kijkt de kamer rond. Ze zucht. Ze denkt een kort moment na. Dan, ineens:

Madame Freundlich: Ja, kom maar naar boven.

Stem mevrouw Beulemans: Dank u, dank...

Madame Freundlich: (Met een moedig lachje, in de camera) Zo zit het leven in elkaar. Zelf zit ge in de put, maar ze laten u de tijd niet om te treuren. Ge moogt direct klaar staan om de anderen uit hun put te helpen.

(Tot zichzelf) Allez meisje. Aangezien Amerika uitgesteld is tot in een ander leven...

Madame Freundlich schiet in volle actie. Ze zet de grote valiezen weg, doet de gordijnen dicht, steekt de gekleurde spots aan en verwijdert de lakens van de kasten. Die blijken vol te staan met Mariabeeldjes, kaarsen, ansichtkaarten en wenskaarten met dankbetuigingen. Ze steekt een paar kaarsen aan. Dan neemt ze het kleine valiesje en neemt er ingelijste foto's uit. Ze hangt ze aan de muur. Onderaan de foto's, van blijkbaar bekende personen, zoals een zanger met een gitaar en een voetballer, is geschreven: "Uit erkentelijkheid. Voor Madame Freundlich" en "Duizendmaal dank".

Dan neemt ze wierookstokjes uit het valiesje en steekt ze aan. Daarna neemt ze een blouse met veel kant uit het valiesje en trekt die aan. Ze neemt oorbellen, indrukwekkende namaak gouden halskettingen, opzichtige ringen en een chique bril uit het valiesje. Met dit alles maakt ze zichzelf snel op.

Dan neemt ze een fraai houten doosje uit het valies en plaatst het op tafel. Ze is klaar, ze kijkt tevreden rond en zet het valiesje weg.

Madame Freundlich: Voilà

Ineens loopt ze terug naar het valiesje.

Madame Freundlich: (Grinnikend) Nog iets om de kwade geesten buiten te houden, de negatieve vibraties...

Ze neemt een rood touw uit het valiesje en knoopt het rond haar lenden. Er wordt aangeklopt.

Madame Freundlich: Ogenblikje!

Ze gaat rap naar de fichebak.

Madame Freundlich: Eens kijken wat voor vlees we in de kuip hebben.

Ze zoekt in de fiches en leest snel.

Madame Freundlich: Baekelandt... Bastijns... Beulemans Anna. Weegschaal... Is hier één keer geweest. Gescheiden, geen kinderen. Werkloos, financiële problemen. Op zoek naar een man, vindt er geen...

Ze staat hier terug, dus heeft ze er nog altijd geen. OK!

Ze gaat openmaken. Mevrouw Beulemans komt binnen. Ze is een ietwat verlegen vrouw van in de veertig. Madame Freundlich spreekt met een Duits accent.

Madame Freundlich: Ga zitten.

Mevrouw Beulemans gaat zitten. Madame Freundlich plaatst een kaars op tafel en steekt ze aan. Ze gaat aan de andere kant van de tafel zitten.

Madame Freundlich: Ge zijt hier vroeger al geweest.

Mevrouw Beulemans knikt.

Madame Freundlich: Ik herinner het me niet zo goed. Maar... (Mevrouw Beulemans observerend) ge zijt een weegschaal.

Mevrouw Beulemans: Ja...

Madame Freundlich: Mm.

Madame Freundlich neemt met een ceremonieel gebaar tarotkaarten uit het houten doosje, haalt er de schoppenaas uit en legt die bloot op tafel. De rest van de gedekte kaarten spreidt ze open voor mevrouw Beulemans.

Madame Freundlich: Twintig uitkiezen.

Mevrouw Beulemans neemt twintig kaarten, die Madame Freundlich, samen met de schoppenaas, blootlegt, in rijen van zeven. Madame Freundlich bestudeert de kaarten.

Madame Freundlich: Mm. Ja, nu herinner ik 't me weer. Vorige keer bleek dat ge gescheiden zijt.

Mevrouw Beulemans: Ja...

Madame Freundlich: Hier, tekens die wijzen op een nieuwe relatie... De Liefdesman...

Mevrouw Beulemans: Ja, het heeft niet lang geduurd. Het was een getrouwd man.

Madame Freundlich: ... Dat bracht droefheid mee. Maar ge ligt in een klaverveld, dus was de droefheid van korte duur.

Mevrouw Beulemans: Tja...

Madame Freundlich: Uw liefdesman bevindt zich ver van het kruis en de kist, de doods-kist, en is omringd door de sleutel en het anker... Ik zie dus een relatie van lange duur... Die neemt een aanvang... binnenkort...

En rijkdom? Een beperkte welvaart zal u te beurt vallen in uw komend leven. Door een erfenis of door de liefdesman... Ik zie ook een interessant werk...

Mevrouw Beulemans: Ja, ik heb werk gevonden...

Madame Freundlich: Ik zie daar wat problemen.

Mevrouw Beulemans knikt.

Madame Freundlich: En ge zult een reis maken, een verre reis. Het kan overzee zijn... Het kan te maken hebben met de liefdesman, de nieuwe relatie die u te wachten staat.

Mevrouw Beulemans: Madame Freundlich, kunt ge iets meer zeggen over die nieuwe relatie?

Madame Freundlich: Niet uit die kaarten. Dit zijn uw kaarten die ik leg.

Mevrouw Beulemans: Zou het Jacques kunnen zijn? Jacques is mijn afdelingschef...?

Madame Freundlich: Om meer te weten moet ik zijn kaarten leggen.

Mevrouw Beulemans: Als ge zo goed wilt zijn...

Madame Beulemans neemt haar handtas en reikt madame Freundlich twee briefjes van duizend frank aan. Madame Freundlich laat het geld discreet en op een vanzelfsprekende

manier verdwijnen. Dan graait ze de kaarten bij elkaar, schudt ze door elkaar, haalt er hartenaas uit, legt die bloot op tafel en spreidt de gedekte kaarten in een waaier voor mevrouw Beulemans.

Madame Freundlich: Twintig uitkiezen.

Mevrouw Beulemans kiest twintig kaarten uit, terwijl Madame Freundlich haar toehoorders met een fijn lachje aankijkt.
